

GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİ KİŞİLİĞİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: FIRAT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR UYGULAMA

İmren ÇAKMAK¹, Muhammet DÜŞÜKCAN²

* Bu çalışma Doç. Dr. Muhammet DÜŞÜKCAN danışmanlığında yapılan İmren Çakmak'ın yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

¹ Fırat Üniversitesi, İşletme Bölümü Yüksek Lisans Mezunu, Elazığ-Türkiye, ORCID No: 0000-0002-5414-3088

² Fırat Üniversitesi. İİBF, İşletme Bölümü, Elazığ –Türkiye ORCID No:0000-0001-5742-1787

mdusukcan23@gmail.com

Sorumlu Yazar

E-mail: mdusukcan23@gmail.com

Geliş Tarihi: 05.10.2020

Kabul Tarihi: 21.11.2020

Özet

21. yüzyıl dünyasında girişimcilik, üzerinde ağırlıklı durulan, ekonomik gelişmenin ve toplumsal refahın itici gücü olarak dikkat çeken bir konudur. Girişimcileri tanıma, onları diğer insanlardan ayıran özelliklerin ne olduğunu saptayabilme adına yazında birçok araştırma yapılmıştır ve hala da yapılmaktadır. Bu doğrultuda, bu çalışma ile üniversitede öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin ampirik olarak test edilmesi amaçlanmıştır. Bu amacın yanı sıra demografik değişkenler ile girişimcilik niyeti arasındaki farklılıklar incelenmesi de alt amaç olarak belirlenmiştir. Fırat Üniversitesi'nde öğrenim gören son sınıf öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Fırat Üniversitesi'nde Ocak 2019 itibarıyla toplam 3643 öğrenci öğrenim görmektedir. Hedef ana kütleye ulaşmanın içerdiği zorluklar nedeniyle; hedef daraltılmış ve Random yöntemine göre ana kütle tanımlama yoluna gidilmiştir. Ulaşılabilir ana kütle yaklaşık 506 öğrencinin temsil edeceği hesaplanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış ve veriler yüz yüze anket tekniği ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerinin vasat olduğu, girişimcilik niyetlerinin ise yüksek olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisinin anlamlı ve pozitif yönde olduğu saptanmıştır. Girişimci kişilik özellikleri girişimcilik niyetleri üzerinde % 19 oranında etkili olabilmektedir. Bunun yanı sıra "fakülte, ailede bir girişimci olup olması durumu ve girişimcilik dersi alıp almama" demografik değişkenleri açısından girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Kişilik Özellikleri, Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti.

THE EFFECT OF ENTREPRENEURSHIP AND ENTREPRENEURIAL PERSONALITY ON UNIVERSITY STUDENTS: AN APPLICATION ON FIRAT UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

Entrepreneurship in 21st century's world is a topic which is being highly emphasized and is being remarked as a driving power of social welfare and economic development. A lot of studies in literature have been accomplished for identifying entrepreneurs and spotting the qualifications that distinguish them from other people. Accordingly, this study is aimed to empirically test the effect of entrepreneur personality traits on entrepreneurship intent of senior students at university. Alongside this aim, it has been designated to be sub goal that is analysing the differences between demographic variables and entrepreneurship intent. The senior students of Fırat University located in the population of this study 3643 students study in Fırat University by January 2019. Because of the difficulties in reaching target population, it has been narrowed down and definition of population has been done according to random method. It has been calculated that reachable 506 students as sample will represent the universe. Quantitative research method was used and the data were obtained through face-to-face survey technique. As a result of the research, it was understood that the entrepreneurial skills of the students were average (mediocre) but their entrepreneurial intentions were high. It has been detected that entrepreneur personality traits has a meaningful and positive effect on entrepreneurship intents. Entrepreneurial personality traits may effect entrepreneurship intentions at the rate of %19. In addition, it has been determined that there is a significant difference between the entrepreneurial intention in terms of demographic variables such as " faculty, whether there is an entrepreneur in the family or not and whether taking an entrepreneurship course or not".

Keywords: Personality, Personality Traits, Entrepreneurship, Entrepreneurship Intents.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve yaşamını sürdürmek için uğraşan her türlü faaliyet aslında bir girişim olgusudur. Bu durumda girişimcilik olgusu da bu hadisenin hayata geçirilme kısmını kapsayan ve ülke ekonomisine ve toplumsal faydaya pozitif bir sonuç yansıtan bir olgu olarak ifade edilebilir. Çoklu anlamlar içeren bir olgu olan girişimcilik konusu hakkında genel olarak kabul görmüş bir tanım vermek oldukça zordur. Bu tanımlar içerisinde en çok göze çarpan unsurlar yaratıcı, yenilikçi, risk almaktan kaçınmayan, öz güven sahibi, liderlik vasıflarına sahip, ortaya çıkan fırsatları değerlendirmekten kaçınmayan, iyimser ve sürekli yeni fikirler üretebilmedir.

Gelinen süreçte globalleşen dünya ile birlikte teknolojinin hızla gelişmesi, tüketici taleplerinin artması ve farklılık göstermesi özellikle gelişmekte olan ülkeler arasında büyük destek ve kabul gören bir çalışma alanı haline gelmiştir. İşsizlikle mücadele ve refah seviyesini artırmada etkin rolü olması nedeniyle girişimcilik üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların çoğunluğu üniversite öğrencilerini kapsamaktadır. Geleceğin ışığı olarak görülen üniversite gençlerinin özendirilmesi ve önündeki kısıtlamaların önüne geçilmesi girişimciliğe yönlendirmek adına büyük önem taşımaktadır. Genç girişimcilerin çoğalması demek piyasaya yeni değerler sunmak ve istihdamın artırılması kapsamında ülkenin gelişmişlik düzeyinin artması demektir.

Girişimcilik kabiliyetini toplum, kültür, kişilik özellikleri, aile gibi birçok önemli faktör belirlemektedir. Her bireyi farklı kılan kişilik kavramı, iş hayatına katılmasıyla birlikte girişimcilik kavramıyla bütünleşmiş bir durum haline gelmiştir. Girişimci kişilik özellikleri olan; başarı ihtiyacı, kontrol odağı, belirsizliğe karşı tolerans, risk alma eğilimi ve yenilikçilik özelliklerinin hangisinin girişimcilik niyetiyle arasındaki ilişki düzeyi ortaya konulursa genç girişimcilerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi konusunda yol haritası olabilecek bilgilerin sağlanabileceği düşünülmektedir.

Bu doğrultuda, bu çalışma ile üniversitede öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin ampirik olarak test edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca demografik değişkenler ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Bu amaçla bu çalışmada girişimci kişilik özellikleri ve girişimcilik niyeti araştırmanın temel değişkenleri olarak belirlenmiştir. Araştırma bu temel değişkenler arasındaki ilişkinin kuramsal açısından incelenmesi, modelin kurgulanması ve modelin test edilmesi şeklinde yürütülmüştür.

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Kişilik Kavramı

Kişilik kavramı, insanın sosyal yaşantısının bir parçası olarak yüzyıllar boyunca ilgi görmesine rağmen bilimsel gelişimine 1930'lu yıllarda kişilik psikolojisinin diğer sosyal bilim alanlarından ayrı bir bilimsel disiplin olarak ortaya çıkmasıyla başlamıştır (Mc Adams, 1997). Kişilik kelimesi, Latince deki 'persona' kelimesinden türetilmiştir. Persona, drama oyuncularından kullanılan tiyatro maskesi anlamını taşımaktadır. Klasik roma tiyatrosunda aktörler temsil ettikleri karakterlere uygun maskeler takılarak rollerini bu maskeler ile canlandırır (Zel, 2001: 11). O dönemlerde maskenin arkasında bulunan kişinin gerçek kişiliğini değil oynadığı tiyatro maskesini temsil eden 'persona', zaman içerisinde kişinin gerçekte yansıtmış olduğu tavır ve davranışlarını bir bütün olarak anlatmak amacıyla kullanılmaya başlanmıştır (Aslan, 2008: 8). Yüzeydeki bu maskeler 'kişilik' olarak adlandırılmaya başlamış ve bu yöntem ile kişilik kavramıyla kişiler arasındaki farklılıkların giderilmesi amaçlanmıştır (Zel, 2006: 11).

Kişilik, bireylerin duygu, düşünce ve davranış gibi psikolojik tepkilerini ve farklılıklarını belirleyen, yalnızca yaşanan an içerisinde bulunan biyolojik durum ve sosyal ortam ile açıklanamayacak şekilde süreklilik gösteren özellikler ve eğilimlerdir denilebilir (Taymur ve Türkçapar, 2012: 155). Bilindiği üzere kişilik tek yönlü bir kavram değildir. Bireylerin tutum ve davranışlarıyla alakalı akla gelebilen birçok özelliği kendinde bulundurmaktadır. Süreç ilerledikçe kişilere sosyal ve biyolojik özellikler şeklinde yüklenen ve belirli bir süreç içerisinde de istikrarını sürdüren duygu, düşünce ve bireysel farklılıkların tümü kişiliktir şeklinde tanımlanabilir (Özer, 2013: 127).

Olaylar açısından insanların hal ve hareketleri, fikirleri, duygu ve düşünceleri birbirinden farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların pek çok sebebi bulunmaktadır. Her şahsa ait benlik ve öz değer kazandıran önemli etmenler; kişinin almış olduğu eğitim, duygusal yaşam, genetik faktörler, organik bileşim ve çevre koşulları olarak saptanabilmektedir. Bütün bu sebeplerden ötürü farklı kişilik tanımları ortaya çıkmaktadır (Eren, 2015: 83). Bu tanımlardan bir tanesini ekleyecek olursak; McCrae

ve Costa'nın 1989 yılında yaptıkları tanıma göre kişilik; insanın farklı durumlarda ortaya koyduğu davranışlarını betimleyen, süreklilik arz eden, kişiler arası duygusal, motivasyonel, deneyime dayalı etkileşim tarzıdır.

Girişimciliğin Tanımı ve Önemi

Girişimcilik ile bağlantılı kavramların incelenmesi girişimcilik olgusunu daha iyi anlamlandırmamıza yardımcı olabilecektir. Bu nedenle ilk olarak girişim ve girişimci kavramlarından söz ederek girişimcilik kavramını açıklayabiliriz.

Genel olarak bakıldığında girişim ve işletme kavramları birbiriyle karıştırıldığı görülmektedir. İki kavramın birbirine yakınlığı ne kadar tartışılıyor olsa da aslında bazen her girişimin sonunda elde edilen başarı sonucu bir işletme ortaya çıkabilecektir. Girişimi işletmeden farklı algılayanlara göre işletme teknik bir örgüt (fabrika, atölye, büro, mağaza gibi); girişim ise, hukuki ve finansal bir örgüttür. İşletmeyi girişimden farklı algılayanlara göre ise girişim bir işletme faaliyetidir (bir veya birden çok işletme kurup işleten örgüt) (Karadal, 2014: 24).

Girişimci kavramı, Fransızca "entre" (girmek, giriş) ve "prendre" (almak üstlenmek) sözcüklerinden türetilmiştir. Girişimci, iş dünyasında fırsatları tamamlayan ve bunların kapitalizasyonu için gerekli kaynakları bir araya getiren ve kar-büyüme amaçları doğrultusunda risk alarak yeni iş yaratan kişidir (Öğüt vd., 2006:431). Schumpeter'e göre girişimci, piyasaya yeniliği sunarken, eskiyi ortadan kaldıran kişiler veya kuruluşlardır (Cin ve Günay, 2013: 8).

Girişimcilik kavramı, çoğunlukla yeni bir iş ortaya çıkartmak veya var olan işi geliştirme sorunuyla ilişkilendirerek kullanılmaktadır. Dahası girişimcilerin iş fırsatlarını arama yöntemlerinde, işletme veya işle ilgili sorunlarla başa çıkmak için kaynakların eş güdümlenmesin de projeleri başlatan ve onları koşullara uyabilecek ve yaratıcı bir şekilde yöneten bireyler olarak tanımlandığı görülmektedir. Sonuç olarak girişimcilik kendi dar anlayışı içerisinde girişim ile aynı şeyi ifade edecek şekilde kullanılmıştır (Taşkın, 2012: 29). Yani mal veya hizmet üretmek maksadıyla yapılan yatırım faaliyetlerine "girişim", söz konusu faaliyetlerin bir meslek olarak sürdürülmesine ise "girişimcilik" denir (Erdoğan, 2009: 5).

Girişimciliğin önemi, girişimci kişilerin toplumun ihtiyaçlarını tespit edip bunu yatırıma dönüştürmek ve bunun sonucunda da toplumun refah seviyesini yukarı çekmektedir. Bunun sebebi yatırımın sonucunda istihdam ve gelir seviyesi yükselmekte, hem bireylerin hem de toplumun yaşam kalitesini artırmaktadır. Girişimciler ekonomik ilerlemeye sadece gelir ya da istihdam kazandırarak fayda sağlamazlar. Girişimciliğin öneminin toplumun ihtiyaçlarını ortaya koyup söz konusu ihtiyaçları karşılamak için yatırım ve üretim faaliyetlerini gerçekleştirerek toplumun genel refah seviyesini yükseltecektir (Gençay, 2017: 34). Girişimcilik, ABD başta olmak üzere, tüm gelişmiş ülkelerde ve hemen her endüstri dalında önemli bir olgudur. Girişimciliğin önemini, özellikle üç alanda altını çizmek mümkündür. Bu alanlar; yenilikçilik-icatçılık, yeni işletmelerin doğması-büyümesi, yeni iş alanlarının oluşturulmasıdır (Karataş, 2018: 11).

Girişimcilik kavramına ekonomik açıdan bakıldığında girişimci şirketlerin etkisiyle rekabetin teşviki ve ekonomik gelişme arasında bir ilişki olduğunu söylenebilir (Özkan vd.,2010: 149). Girişimcilik ekonomik olarak büyüme ve kalkınmanın lokomotif olması yanında yenilik ile birlikte yaratıcılığın da kaynağıdır. Dünya üzerinde bulunan herhangi bir ülkede, özel sektör olarak ifade edilen rekabete dayalı özel girişimcilik hangi ölçüde gelişirse, o ülkede ekonomik refah seviyesi de o ölçüde yükselir. Girişimciliğin yetersiz olduğu ülkelerde insanların ekonomik refahlık seviyesinin de düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde girişimciliğin etkisi oldukça büyüktür. Girişimcilik, toplumu yeni kaynaklar ve yeni teknolojilerle buluşturmasının yanında daha önce kullanılmayan ya da daha az kullanılan kaynakları da ekonomiye kazandırarak üretimde artış yaratmaktadır (Yelkikalan vd., 2010: 52).

Girişimciler sosyal özelliği nedeniyle kültürel değişimlerden çabuk etkilenmekte ve rekabeti ayakta tutabilmek için olayları çok yakından ve güncel olarak takip etmeleri gerekmektedir (Güney ve Nurmahamatuly, 2007: 69). Girişimcilik sosyal alanda, birçok teknolojik buluşun toplumun faydası için yenilikçi ürün veya hizmete dönüştürülmesinde, değer yaratmada, toplumsal yapı ya da değişimci bir sürecin başlatılmasında, girişimciliğin risk üstlenme, yenilikçi ve öncü olma özelliğinden dolayı tüm toplumların değişim ve gelişim süreçlerinde işlevseldir (Bozkurt vd., 2012: 233).

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile birlikte üretim, ulaşım, yönetim gibi alanlarda ortaya çıkan önemli gelişmeler ve küresel ekonominin hız kazanmasıyla girişimcilik daha da önem kazanmıştır. Günümüz bilgi çağında insan emeğinin üretim üzerindeki ağırlığı azalırken, bilgiye

dayalı emeğin üretim üzerindeki ağırlığı artmaya başlamıştır. Bu durumda girişimciliğin önemi; yenilik, yaratıcılık ve yönetim faaliyetlerinin tamamlayıcısı olarak gerçekleşmiştir (Özkul, 2007: 344). Girişimciliğin önemi, girişimcilerin toplumun ihtiyaçlarını tespit edip bunu yatırma dönüştürmekte ve bunun sonucunda toplumun refah düzeyini yukarıya çekmektedir. Bunun nedeni yatırımın sonucunda istihdam ve gelir seviyesi yükselmekte, hem bireylerin hem de toplumun yaşam kalitesi artmaktadır (Güney, 2015: 71).

Girişimci Kişilik Özellikleri

1950'li yıllardan günümüze kadar kişilik özellikleri kavramıyla ilgilenen bilim adamlarının en çok ilgi duyduğu konulardan bir tanesi de girişimcilik olgusu olmuştur. Bu olgu üzerine yapılan çalışmalar, girişimci kişileri diğer kişilerden ayırt edici olan özellikler üzerine yoğunlaşmıştır. Bu yoğunlaşmanın sebebi ise, başarılı girişimcilerin bir takım ortak özelliklerinin olabileceği fikridir (Keleş, vd., 2012: 109).

Genel olarak sadece para sahibi olan, yeni bir işletme kuran herhangi bir kişiyi girişimci olarak kabul etmek kavramsal olarak yanlış tanımlamalara yol açacaktır (Soylu, 2011: 11). Bir kişiyi girişimci olarak kabul edebilmek için; risk ve sorumluluk üstlenebilme, dinamik bir kişiliğe sahip olma, yeniliklere açık olma, büyüme tutkusuna gibi bir takım özelliklerle bütünleşmesi gerekir. Bu özelliklerin dışında girişimcilerde; çalışkanlık, denetim yeteneği, azim, organizasyon yeteneği, kendisiyle barışık olma, stratejik bakış, bilgi, akılcılık, kendine güven, kararlılık ve sürekli kendini yenileme gibi özelliklerinden de bahsedebiliriz (Tutar ve Altınkaynak, 2013: 19).

Girişimcilik faaliyeti bir olasılık ve eğilimler sorunudur. Bazı bireyler, kişilik özellikleri nedeniyle girişimcilik faaliyetlerini gerçekleştirme eğilimindedir. Buna karşılık yukarıda bahsettiğimiz girişimcilik özellikleri önemli bir genetik temele de sahiptir (Fisher ve Koch, 2008:3). Sonuç olarak girişimcilik bir takım özelliklerin birleşimidir. Birey, bu özelliklerin bazılarını fazlasıyla benimserken, diğer özellikleri benimsemeyebilir. Diğer bir ifadeyle, girişimcilik kişilik özelliklerinin tamamı kişide baskın olmayabilir. Her özelliğin girişimci kişiliğinin oluşmasına katkısı farklı ağırlıkta olabilmektedir (Erdoğan, 2009: 50).

Bireylerin kişilik özelliklerini belirleyebilmek karmaşık bir durum olup, ölçme işleminin objektif olamaması bu işi karmaşık duruma sokan temel noktadır. Bu karmaşanın giderilmesi için araştırmacılar başarılı girişimcilerin profilini çizmeye yönelik çok sayıda araştırma yapmıştır. (Döm, 2006: 25-26). Girişimciler ve diğer bireyler üzerine yapılan bu araştırmalarda, nüfusun geneline göre değişkenlik gösteren girişimcilik özelliklerinin; başarı ihtiyacı, kontrol odağı, belirsizliğe karşı tolerans, kendine güven, risk alma eğilimi ve yenilikçilik olduğu tespit edilmiştir (İrmiş vd., 2010: 22).

2. Metodoloji

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yeniliğin ve değişimin üretilmesini, oluşturulmasını ve yaygınlaştırılmasını sağlayan girişimcilik ülkemiz için oldukça önemli bir yere sahiptir. Girişimciliğin en değerli fonksiyonlarından biri olan istihdam alanı oluşturma durumu üniversite öğrencileri için değer oluşturan bir durum haline alacaktır. Yüksek girişimcilik kişilik özelliği taşıyan ve potansiyeli olan öğrencilerin bu araştırma ile düzeyi belirlenerek, iş gücüne girişimci olarak katkı sağlamaları için gerekli olan sonuçların verilmesi sağlanacaktır. Bu durum yalnızca bireysel kazanımlar elde edilmesini değil ülkemizin ekonomik ve refah düzeyi için kalıtsal kazanımlar sağlamasında da önemli bir yer tutacaktır.

Bu çalışma ile lisans eğitimi alan son sınıf öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, özellikle dinamik ve genç nüfusun gelecekte iş imkânı oluşturmada ve ülkemizin refah düzeyinin artırılması için gerekli olan yönlendirmelerin ve doğru tespitlerin yapılabilmesi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Lisans eğitimi gören son sınıf öğrencileri üzerinde elde edilecek olan bilgiler ışığında, onları girişimci olmaya yöneltecek eğilimlerin ve fırsatların belirlenmesi ve bu eğilimi gerçekleştirmelerine yön verilmesi hususunda destekleyici bir araştırma olması ümit edilmektedir.

Araştırmanın Varsayım ve Sınırlılıkları

Araştırmanın varsayımları şöyle ifade edilebilir:

- Girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkinin, araştırma evrenine ilişkin olarak gerçekçi biçimde tespit edileceği varsayılmaktadır.
- Bu araştırma ile katılımcılara uygulanan anketlerde yer alan sorulara doğru ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

- Cevaplama esnasında katılımcıların birbirlerinden etkilenmedikleri varsayılmıştır.
- Katılımcıların soru formunda yer alan ifadeleri doğru biçimde anladıkları varsayılmıştır.
- Kullanılacak ölçeklerin konuya ilişkin tüm detayları kapsadığı varsayılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları şöyle ifade edilebilir:

- Araştırma, Elazığ il merkezinde bulunan Fırat Üniversitesi'nde yapılmış olması araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır.
- Son sınıf öğrencileri üzerine yapılan bu çalışmada İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Veterinerlik Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Teknoloji Fakültesinin baz alınması da araştırmanın bir diğer kısıtını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2019 Ocak itibarıyla Fırat Üniversitesi'ndeki 5 fakültede son sınıfta öğrenim gören 3643 kişi oluşturmaktadır. Fırat Üniversitesi'nde İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi'nde 300, Eğitim Fakültesi'nde 550, Veterinerlik Fakültesi'nde 210, İİBF'de 400 ve Teknoloji Fakültesi'nde 2183 kişi son sınıf öğrencisi olarak öğrenim görmektedir.

Fırat Üniversitesi'ndeki 5 fakültede öğrenim gören öğrencilere doğrudan ulaşılmıştır. Çalışmanın amacı ve anketlerin içeriği, araştırmaya katılacak öğrenciler ile yüz yüze görüşülerek anlatılmıştır. Dağıtılan ankete bazı öğrenciler yoğun ders ve sınav dönemlerinden dolayı ankete katılmak istemediklerini belirterek çalışmaya katılmayı tercih etmemişlerdir. Buna rağmen, Hedef ana kütleye ulaşmanın içerdiği zorluklar nedeniyle; hedef daraltılmış ve Random yöntemine göre ana kütle tanımlama yoluna gidilmiştir. Ulaşılabilir ana kütle yaklaşık 506 öğrencinin temsil edeceği düşünülmektedir. Belirlenen bu ulaşılabilir evrenin ana kütleimizi temsil yeteneğine sahip olduğu kanısı oluşmuştur. Bu kaniya, örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında kullanılan şu formül üzerinden yapılan hesap sonucunda varılmıştır (Demirel, 2009: 159):

$$\text{ÖrneklemHacmi}(n) = \frac{N \times t^2 \times p \times q}{N - 1 \times d^2 \times (t^2 \times p \times q)}$$

N: evren büyüklüğü; t: ∞ serbestlik derecesinde teorik t tablo değeri; p: incelenen olayın gerçekleşme olasılığı; q: incelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı; d: kabul edilen örnekleme hatası

$$\text{ÖrneklemHacmi}(n) = \frac{3643 \times 1,96^2 \times 0,5 \times 0,5}{3643 - 1 \times 0,05^2 \times (1,96^2 \times 0,5 \times 0,5)} = 365$$

Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Tekniği

Araştırmada veriler, birinci dereceden veri toplamada yaygın olarak kullanılan bir yöntem olan “anket yöntemiyle” toplanmıştır. Literatür taraması sonucunda düzenlenen anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin ifadeler yer verilmiştir. İkinci bölümde KOH'un 1996 yılında Hong Kong'da tezsiz yüksek lisans öğrencileri üzerinde çalıştığı ve Bozkurt aracılığıyla 2005 yılında Türkçe'ye çevrilen 36 ifadeli girişimci kişilik özellikleri ölçeği bulunmaktadır. Son bölümde ise girişimcilik niyeti düzeyini ölçmek için Linan ve Chen'in 2009'da geliştirmiş olduğu, Şeşen ve Basım tarafından 2012'de Türkçe'ye uyarlaması yapılan 6 ifadeli girişimcilik niyeti ölçeği yer almaktadır (Gençay, 2017: 51-52).

Araştırmanın birinci bölümünü oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış olan cinsiyet, yaş, fakülte, ailenin aylık geliri, ailede girişimci olup olmadığı, girişimcilik dersi almış olup olmadığı, kendi işini kuran 1. derece yakınının var olup olmadığı, aile şirketlerinin var olup olmadığı, kariyer hedefi gibi kişisel sorular bulunmaktadır.

İkinci bölümde lisans eğitimi alan son sınıf öğrencilerinin girişimci kişilik özellikleri düzeyini ölçmek amacıyla 36 ifadeden oluşan 5 farklı boyut değerlendirilmiştir. Bu 5 alt boyut aşağıdaki gibidir:

- Toplam 7 ifadeden oluşan 'risk alma eğilim'
- Toplam 3 ifadeden oluşan 'yenilikçilik'
- Toplam 9 ifadeden oluşan 'başarma ihtiyacı duyma'
- Toplam 8 ifadeden oluşan 'kontrol odağı'
- Toplam 9 ifadeden oluşan 'belirsizliğe karşı tolerans' alt boyutlarıdır.

Lisans öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeylerini ölçmek amacıyla belirlenmiş olan son 6 ifadeli sorular girişimcilik niyetini tek boyut üzerinden değerlendirmektedir. Araştırma anketinde bulunan toplam 42 soruluk ifade Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu ölçek 1 ‘kesinlikle katılmıyorum (1)’, ‘katılmıyorum (2)’, ‘kararsızım (3)’, ‘katılıyorum (4)’ ve ‘kesinlikle katılıyorum (5)’ değerlerinden oluşmaktadır. Katılımcılardan kendisine uygun olanlardan yalnızca bir tanesini tercih etmeleri istenmiştir.

Araştırmadan elde edilecek sonuçlarının veri girişinde ve değerlendirilmesinde SPSS-20 istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Anketlerin değerlendirilmesinde betimleyici istatistik yöntemleri olarak aritmetik ortalama, standart sapma ve frekans yüzde dağılımları kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (Oneway) Anova testi kullanılmıştır. Son olarak, araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki etkiyi ölçebilmek adına regresyon analizi uygulanmıştır.

Araştırmanın Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik analizi, bir konuyla ilgili örnekleme meydana getiren özellikler üzerinden veri toplamak için geliştirilen ölçme aracını meydana getiren ifadelerin (yargı, önerme, soru vb.), kendi içlerinde tutarlılık gösterip göstermediğini görmek amacıyla kullanılmaktadır (Gençay, 2017: 60).

Bu aşamada çalışmanın araştırma bölümünde kullanılan ölçekler (Girişimci Kişilik Özellikleri-Girişimcilik Niyeti) için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu ölçeklerin yani anket sorularının güvenilirliği için kullanılan test istatistiği ise Cronbach’s Alpha’dır.

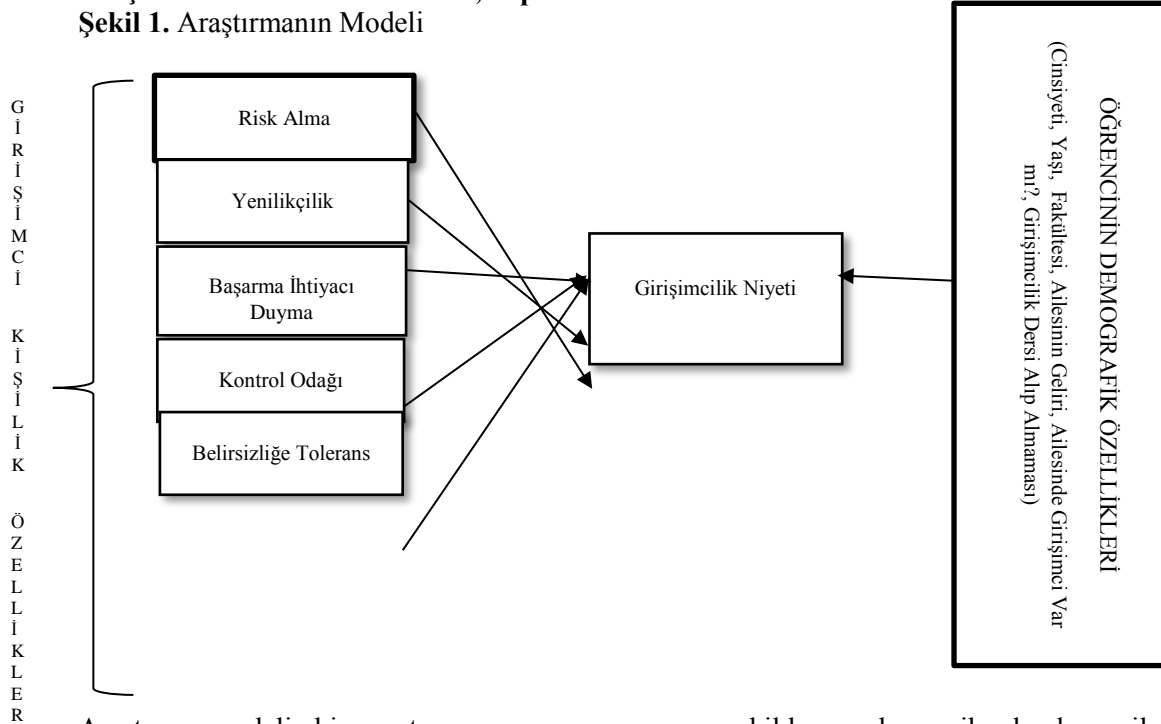
Tablo 1. Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçeğin Adı	Cronbach’s Alfa
Girişimci Kişilik Özellikleri	0,816
Girişimcilik Niyeti	0,910

Tablo 1’de verilen Cronbach alfa değerleri sonuçlarına göre; girişimci kişilik özellikleri ve girişimcilik niyeti ölçeklerinin yüksek güvenilirlikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Düşükcan, Sezgin ve Kaya, 2019: 437; Kılıç, 2016: 48).

Araştırmanın Problem Cümlesi, Hipotezleri ve Modeli

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli, bir araştırmanın amacına uygun şekilde ve ekonomik olarak, verilerin toplanması, çözümlenebilmesi için gerekli koşulları düzenlemektir. Araştırmanın temel iddiasının (hipotezler, değişkenler ve bunlar arasındaki ilişkiler) gereksiz ayrıntılara girmeden, amaca uygun

olarak formüller, simgeler ya da şekiller aracılığıyla özetlenmesidir. Araştırmanın temel iddiasının kolayca ifade edilmesini ve anlaşılmasını sağlar. Diğer bir ifadeyle model, doğrudan gözlemlenemeyen olguların anlaşılmasını basitleştirmek için kullanılan analitik çerçevedir. Model aracılığıyla, değişkenler arası ilişkiler ve örüntüler anlaşılır hale gelir (Gürbüz ve Şahin, 2016: 78). Bu araştırmanın modeli ise literatür taramasından elde edilen sonuçlara göre yukarıdaki gibi oluşturulmuştur (Şekil 1).

Araştırmanın problem cümlesi, ‘‘Girişimci kişilik özellikleri öğrencilerin girişimci niyetlerine etki eder mi?’’ şeklinde ifade edilen temel soruya cevap bulmak amacıyla tasarlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Bu temel soruya bağlı olarak şu alt sorulara da cevap aranmıştır:

- Katılımcıların girişimci kişilik özellikleri düzeyi nedir?
- Katılımcıların girişimcilik niyeti düzeyleri nedir?
- Katılımcıların girişimcilik niyeti düzeyleri demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

Bu problem cümlesine ve alt sorulara bağlı olarak aşağıdaki hipotezler ortaya konmuştur:

- H_1 : Girişimci kişilik özellikleri girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.
 H_2 : Risk alma girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.
 H_3 : Yenilikçilik girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.
 H_4 : Başarma ihtiyacı duyma girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.
 H_5 : Kontrol odağı girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.
 H_6 : Belirsizliğe tolerans girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.
 H_7 : Girişimcilik niyeti cinsiyete göre farklılık göstermektedir.
 H_8 : Girişimcilik niyeti yaşa göre farklılık göstermektedir.
 H_9 : Girişimcilik niyeti fakülteye göre farklılık göstermektedir.
 H_{10} : Girişimcilik niyeti aile toplam gelirine göre farklılık göstermektedir.
 H_{11} : Girişimcilik niyeti ailede bir girişimci olması durumuna göre farklılık göstermektedir.
 H_{12} : Girişimcilik niyeti girişimcilik dersi alma durumuna göre farklılık göstermektedir.

Araştırmanın Bulguları

Katılımcılara Ait Demografik Bulgular

Katılımcıların demografik bilgilerinin sunulduğu Tablo 2 aşağıda yer almaktadır. Tablodaki bulgulardan katılımcıların özellikleri şöyle görülmektedir:

Tablo 2’de cinsiyet dağılımı incelendiğinde % 44,3 kadınlardan ve % 55,7’si erkeklerden oluşmaktadır. Araştırma sonucuna göre ankete katılan erkek öğrenci oranının kız öğrenci oranından daha fazla olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrenciler 5 farklı fakültede öğrenim görmektedirler. Bu fakülteler arasındaki en fazla katılımı %39,1 ile teknoloji fakültesi öğrencileri sağlamaktadır. Bu oranı % 19,7 ile veterinerlik fakültesi takip etmektedir. En az oranda katılım ise % 12,6 ile insani ve sosyal bilimler fakültesi ve iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerine aittir. Son olarak da eğitim fakültesi öğrencileri % 16,0 oranında bir katılım sağlandığı görülmektedir.

Katılımcıların yaş durumu incelendiğinde 20 ve altı % 10,9, 21-24 arası % 75,6, 25-29 arası % 10,9 ve 30 ve üzeri % 2,6 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, 20 ve altı yaş grubu ile 25-29 yaş grubunun yakın olduğu görülmektedir. 21-24 yaş grubunun ise çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Ankete katılan öğrencilere ailenizde girişimci var mı soruları yöneltilmiş. Bu sorunun yanıtı incelendiğinde % 27,9 oranında ailesinde girişimci olduğunu ifade etmiş, % 72,1’i ise ailesinde girişimci olmadığını belirtmiştir.

Girişimcilik dersi aldınız mı sorusuna katılımcıların % 39,3’ü evet ve % 60,7’si ise hayır yanıtını vermişlerdir.

Katılımcıların ailelerinin aylık toplam geliri incelendiğinde % 2,8’i 0-500, % 0,8’i 501-1000, % 15’i 1001-1500, % 2,6’sı 1501-2000, % 20’si 2001-2500, % 8,3’ü 2501-3000, % 17,5’i 3001-3500, % 9,7’si 3501-4000 ve % 23,3’ü ise 4001 ve üzeri toplam gelire sahip oldukları tespit edilmiştir.

Katılımcıların aile şirketiniz var mı sorusuna yönelik olarak verdikleri yanıtlar incelendiğinde % 5,7’sinin aile şirketi olduğu ve %94,3’ünün ise aile şirketi olmadığı yanıtını vermişlerdir. Ailenizde kendi işini kuran var mı sorusuna ise % 44,9 oranında evet ve % 55,1 oranında da hayır yanıtı verilmiştir.

Son olarak katılımcılara yöneltilen kariyer planı sorusuna verilen yanıtların oranları şu şekildedir; ‘kendi işimi kurmak’ % 33,8, ‘özel bir şirkette üst düzey yönetici olmak’ %13,4, ‘kamu kesiminde çalışmak’ %24,1, ‘akademisyen olmak’ % 16,0 ve ‘diğer’ yanıtını verenlerin oranı % 12,7’dir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

KATILIMCI PROFİLİ (n=506)		
	F	%
Cinsiyet		
Kadın	224	44,3
Erkek	282	55,7
Yaş	F	%
20 ve altı	55	10,9
21-24 arası	383	75,6
25-29 arası	55	10,9
30 ve üzeri	13	2,6
Fakülte	F	%
İnsani ve Sosyal Bilimler	64	12,6
Eğitim	81	16,0
Veterinerlik	99	19,7
Teknoloji	198	39,1
İİBF	64	12,6
Ailede Girişimci Var mı?	F	%
Evet	141	27,9
Hayır	365	72,1
Girişimcilik Dersi Aldınız mı?	F	%
Evet	199	39,3
Hayır	307	60,7
Aile Geliri	F	%
0-500	14	2,8
501-1000	4	0,8
1001-1500	76	15,0
1501-2000	13	2,6
2001-2500	101	20,0
2501-3000	42	8,3
3001-3500	89	17,5
3501-4000	49	9,7
4001 ve üzeri	118	23,3
Aile Şirketiniz Var mı?	F	%
Evet	29	5,7
Hayır	477	94,3
Ailenizde Kendi İşini Kuran Var mı?	F	%
Evet	227	44,9
Hayır	279	55,1
Kariyer Planınız	F	%
Kendi İşimi Kurmak	171	33,8
Özel Bir Şirkette Üst Düzey Yönetici Olmak	68	13,4
Kamu Kesiminde Çalışmak	122	24,1
Akademisyen Olmak	81	16,0
Diğer	64	12,7

Katılımcıların Girişimci Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Niyetine İlişkin Dağılımlar

Ölçek ortalama puanları değerlendirilirken aritmetik ortalamalar esas alınmıştır. Ortalamaların değerlendirilmesinde ise Tablo 3’te aktarılan puan aralıkları ölçüt kabul edilmiştir. Söz konusu puan aralıkları, ölçeğin aralık genişliğinin (dizi genişliği/yapılacak grup sayısı) şu formül ile hesaplanmasıyla belirlenmiştir. Hesaplama işlem adımları ise şu şekildedir: En büyük puan ile en küçük puanın farkı ($5 - 1 = 4$) alınır. Alınan fark, 5’e bölünür ($4/5 = 0,8$). Bulunan rakam (0,8), 1’e eklenerek ($1 + 0,8 = 1,8$) ilk dizi genişliği bulunur. Bu aralık (1,00 – 1,80), ölçekte 1’e (kesinlikle katılmıyorum/hiçbir zaman) karşılık gelen seçeneği temsil eder. Benzer şekilde toplama işlemine devam edilir ve sonuç olarak, ölçekteki her bir seçeneğe karşılık gelen dizi genişlikleri (puan aralıkları) bulunur (Emül ve Demirel, 2018: 105).

Tablo 3. Ölçek Puanları

Puan Aralığı	Ölçekteki Karşılığı
$1,00 \leq \bar{x} \leq 1,80$	Kesinlikle katılmıyorum Hiçbir zaman
$1,80 < \bar{x} \leq 2,60$	Katılmıyorum Nadiren
$2,60 < \bar{x} \leq 3,40$	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum Ara sıra
$3,40 < \bar{x} \leq 4,20$	Katılıyorum Sıklıkla
$4,20 < \bar{x} \leq 5,00$	Kesinlikle katılıyorum Her zaman

Herhangi bir maddenin, ölçek boyutunun ya da ölçeğin bütününün ortalaması 3,40 ve altında ise katılımcıların tutumları olumsuz/vasat/düşük olarak kabul edilmiştir. Aynı şekilde ortalama 3,40'ın üzerinde ise katılımcıların tutumları olumlu/güçlü/yüksek olarak kabul edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği Puanları

Aşağıdaki tablo ile girişimci kişilik özellikleri ölçeğinin ve girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutlarının betimleyici istatistik (ortalama ve standart sapma) değerleri aktarılmaktadır.

Tablo 4. Girişimci Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarına İlişkin Ölçek Puanları

Faktör Adı	Madd e	Frekans Dağılımları (n=506)										X	S.S.
		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum			
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Risk Alma Eğilimi X=3,14 S.S.=0,67	1	87	17,2	114	22,5	103	20,4	125	24,7	77	15,2	2,98	1,33
	2	100	19,8	170	33,6	111	21,9	90	17,8	34	6,7	2,63	1,70
	3	40	7,9	70	13,8	144	28,5	154	30,4	98	19,4	3,40	1,17
	4	29	5,7	70	13,8	142	28,1	189	37,4	76	15,0	3,42	1,08
	5	110	21,7	153	30,2	103	20,4	94	18,6	46	9,1	2,63	1,26
	6	63	12,5	63	12,5	112	22,1	165	32,6	103	20,4	3,36	1,28
	7	39	7,7	65	12,8	95	18,8	203	40,1	104	20,6	3,53	1,18
Yenilikçilik X=3,13 S.S.=0,80	8	48	9,5	59	11,7	72	14,2	171	33,8	156	30,8	3,65	1,28
	9	65	12,8	108	21,3	123	24,3	121	23,9	89	17,6	3,12	1,29
	10	130	25,7	133	26,3	96	19,0	94	18,6	53	10,5	2,62	1,32
Başarım İhtiyacı Duyma X=3,44 S.S.=0,66	11	44	8,7	63	12,5	87	17,2	163	32,2	149	29,4	3,61	1,26
	12	43	8,5	39	7,7	35	6,9	136	26,9	253	50,0	4,02	1,28
	13	34	6,7	48	9,5	89	17,6	162	32,0	173	34,2	3,77	1,21
	14	36	7,1	36	7,1	55	10,9	192	37,9	187	37,0	3,91	1,18
	15	175	34,6	121	23,9	93	18,4	71	14,0	46	9,1	2,39	1,33
	16	42	8,3	70	13,8	89	17,6	185	36,6	120	23,7	3,54	1,23
	17	65	12,8	39	7,7	95	18,8	140	27,7	167	33,0	3,60	1,35
	18	118	23,3	116	22,9	134	26,5	89	17,6	49	9,7	2,67	1,27
Kontrol Odağı X=3,03 S.S.=0,56	19	59	11,7	72	14,2	89	17,6	148	29,2	138	27,3	3,46	1,33
	20	59	11,7	61	12,1	128	25,3	137	27,1	121	23,9	3,40	1,29
	21	97	19,2	86	17,0	82	16,2	132	26,1	109	21,5	3,14	1,43
	22	104	20,6	131	25,9	122	24,1	97	19,2	52	10,3	2,73	1,27
	23	141	27,9	134	26,5	108	21,3	67	13,2	56	11,1	2,53	1,32
	24	38	7,5	71	14,0	134	26,5	166	32,8	97	19,2	3,42	1,17
	25	72	14,2	114	22,5	117	23,1	129	25,5	74	14,6	3,04	1,28
	26	46	9,1	70	13,8	133	26,3	155	30,6	102	20,2	2,39	1,21
27	137	27,1	139	27,5	86	17,0	83	16,4	61	12,1	2,59	1,36	
Belirsizliğe Tolerans X=3,26 S.S.=0,56	28	36	7,1	43	8,5	73	14,4	203	40,1	151	29,8	3,77	1,17
	29	85	16,8	140	27,7	159	31,4	74	14,6	48	9,5	2,72	1,18
	30	38	7,5	45	8,9	84	16,6	172	34,0	167	33,0	3,76	1,21
	31	36	7,1	59	11,7	100	19,8	158	31,2	153	30,2	3,66	1,22
	32	104	20,6	159	31,4	127	25,1	72	14,2	44	8,7	2,59	1,21
	33	32	6,3	48	9,5	85	16,8	202	39,9	139	27,5	3,73	1,15
	34	78	15,4	84	16,6	135	26,7	96	19,0	113	22,3	3,16	1,36
	35	37	7,3	68	13,4	95	18,8	178	35,2	128	25,3	3,58	1,21
	36	155	30,6	160	31,6	86	17,0	63	12,5	42	8,3	2,36	1,26
Girişimci Kişilik Özellikleri												3,22	0,47

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “İnsanların şanssızlıkları yaptıkları hatalardan kaynaklanır” şeklindeki 1. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılıyor (% 24,7) ve katılmıyor (% 22,5) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,98 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “İşlerin yapılma şekillerini değiştirmekten kaçınırım” şeklindeki 2. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılmıyor (% 33,6) ve kararsız (% 21,9) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,63 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm” şeklindeki 3. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 30,4) ve kararsız (% 28,5) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,40 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyler görmediği halde, ben işle ilgili fırsatları algılayabilirim” şeklindeki 4. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 37,4) ve kararsız (% 28,1) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,42 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Çözümsüz korkularım ve zayıflıklarım var” şeklindeki 5. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılmıyor (% 30,2) ve kararsız (% 20,4) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,63 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Hisselerinin kar getirebileceğini hesaplayabildiğim bir ortaklığa paramı yatırmaktan çekinmem” şeklindeki 6. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 32,6) ve kararsız (% 22,1) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,36 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Başarı oranı yüzde 60 ve daha fazla ise riski göze alabilirim” şeklindeki 7. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 40,1) ve kesinlikle katılıyor (% 20,6) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,53 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin “Risk Alma Eğilimi” adı verilen ve yukarıdaki yedi maddeden oluşan faktörünün ortalaması 3,14 ile “vasat” düzeyde kalmıştır.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar” şeklindeki 8. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 33,8) ve kesinlikle katılıyor (% 30,8) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,65 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Kendi çabalarımın ürünü değilse, olayların sonuçları beni memnun etmez” şeklindeki 9. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kararsız (% 24,3) ve katılıyor (% 23,9) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,12 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “İnsanların mutsuz durumları kötü şanslarından kaynaklanır” şeklindeki 10. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılmıyor (% 26,3) ve kesinlikle katılmıyor (% 25,7) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,62 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin “Yenilikçilik” adı verilen ve yukarıdaki üç maddeden oluşan faktörünün ortalaması 3,13 ile “vasat” düzeyde kalmıştır.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “İşin sürekli ve güvenli olması benim için kardan önemlidir” şeklindeki 11. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 32,2) ve kesinlikle katılıyor (% 29,4) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,61 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Benim için iş güvenliği önemlidir” şeklindeki 12. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılıyor (% 50,0) ve katılıyor (% 26,9) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 4,02 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Başkasının gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum” şeklindeki 13. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılıyor (% 34,2) ve katılıyor (% 32,0) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,77 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Başarabilme yeteneği konusunda kendime güvenirim” şeklindeki 14. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 37,9) ve kesinlikle katılıyor (% 37,0) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,91 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım” şeklindeki 15. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılmıyor (% 34,6) ve katılmıyor (% 23,9) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,39 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Karar ve eylemlerimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına razı olurum” şeklindeki 16. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 36,6) ve kesinlikle katılıyor (% 23,7) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,54 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Amirlerimin birbiri ile çakışan kararlar vermesi beni rahatsız eder” şeklindeki 17. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılıyor (% 33,0) ve katılıyor (% 27,7) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,60 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “İnsanları işe alırken beceri esasına göre değil, bağlılıklarına göre işe alırım” şeklindeki 18. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kararsız (% 26,5) ve kesinlikle katılmıyor (% 23,3) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,67 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Hakkında bir şey bilmediğim bir görevi üzerime alınmaktan çekinirim” şeklindeki 19. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 29,2) ve kesinlikle katılıyor (% 27,3) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,46 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin “Başarma İhtiyacı Duyma” adı verilen ve yukarıdaki dokuz maddeden oluşan faktörünün ortalaması 3,44 ile “yüksek” düzeydedir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Başarılı olduğumu hissetmesem yüksek ücretli de olsa o işi yapmaktan hoşlanmam” şeklindeki 20. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 27,1) ve kararsız (% 25,3) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,40 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Sadece rahat yaşamama yetecek kadar para kazanmak istiyorum” şeklindeki 21. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 26,1) ve kesinlikle katılıyor (% 21,5) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,14 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Yeterince kar elde ediyorsam işle ilgili belirsiz koşullarda çalışmaktan rahatsız olmam” şeklindeki 22. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılmıyor (% 25,9) ve kararsız (% 24,1) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,73 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Ücreti iyi olduğu sürece rutin ve sıkıcı işlerde çalışmaktan gocunmam” şeklindeki 23. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılmıyor (% 27,9) ve katılmıyor (% 26,5) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,53 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Bana göre iyi iş neyin nasıl yapılacağına açık talimatlarla belirtildiği iş demektir” şeklindeki 24. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 32,8) ve kararsız (% 26,5) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,42 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Hassasiyetle takip etmeye çalıştığım bir iş programım var” şeklindeki 25. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 25,5) ve kararsız (% 23,1) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,04 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Yaşamımdaki kötü olayların sonuçlarını şans ve kötü kader değil ben etkilerim” şeklindeki 26. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 30,6) ve kararsız (% 26,3) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,39 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin sonucu olduğuna inanırım” şeklindeki 27. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılmıyor (% 27,5) ve kesinlikle katılmıyor (% 27,1) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,59 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin “Kontrol Odağı” adı verilen ve yukarıdaki sekiz maddeden oluşan faktörünün ortalaması 3,03 ile “vasat” düzeyde kalmıştır.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Zekâm ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim” şeklindeki 28. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 40,1) ve kesinlikle katılıyor (% 29,8) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,77 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Yeni ve alışılmamış durumlarla baş edebileceğimden şüpheliyim” şeklindeki 29. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kararsız (% 31,4) ve katılmıyor (% 27,7) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,72 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin olduğuna inanırım” şeklindeki 30. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 34,0) ve kesinlikle katılıyor (% 33,0) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,76 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım” şeklindeki 31. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 31,2) ve kesinlikle katılıyor (% 30,2) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,66 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Yeni, ilginç hatta çılgın fikirleri üretmekte zorlanırım” şeklindeki 32. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılmıyor (% 31,4) ve kararsız (% 25,1) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,59 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine, ben kendim bir şeyler yapmayı tercih ederim” şeklindeki 33. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 39,9) ve kesinlikle katılıyor (% 27,5) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,73 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Yetenekli, hırslı, çalışkan olsam da param olmadığı sürece iş kuramam” şeklindeki 34. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kararsız (% 26,7) ve kesinlikle katılıyor (% 22,3) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,16 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Belirsizliğin olduğu durumlarda karar almayı ve önderlik yapmayı severim” şeklindeki 35. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılıyor (% 35,2) ve kesinlikle katılıyor (% 25,3) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,58 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin, “Çoğunluğun görüşüne karşı kendi görüşümü savunmakta zorlanırım” şeklindeki 36. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların katılmıyor (% 31,6) ve kesinlikle katılmıyor (% 30,6) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 2,36 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin “Belirsizliğe Tolerans” adı verilen ve yukarıdaki dokuz maddeden oluşan faktörünün ortalaması 3,26 ile “vasat” düzeyde kalmıştır.

Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin bütün olarak aritmetik ortalaması, 3,22 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalama, “vasat” düzeyde olup; katılımcıların beklenen düzeyden uzakta konumlandıklarını diğer bir deyişle girişimci özelliklerinin yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir.

Girişimcilik Niyeti Ölçeği Puanları

Aşağıdaki tablo ile girişimcilik niyeti ölçeğinin betimleyici istatistik (ortalama ve standart sapma) değerleri aktarılmaktadır.

Tablo 5. Girişimcilik Niyetine İlişkin Ölçek Puanları

Faktör Adı	Madde	Frekans Dağılımları (n=506)										X	S.S.
		Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum			
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
Girişimcilik Niyeti X=3,44 S.S.=1,06	37	45	8,9	85	16,8	156	30,8	121	23,9	99	19,6	3,28	1,21
	38	70	13,8	91	18,0	139	27,5	118	23,3	88	17,4	3,13	1,28
	39	47	9,3	50	9,9	92	18,2	155	30,6	162	32,0	3,66	1,27
	40	50	9,9	55	10,9	125	24,7	131	25,9	145	28,7	3,53	1,28
	41	52	10,3	67	13,2	119	23,5	127	25,1	141	27,9	3,47	1,30
	42	53	10,5	58	11,5	105	20,8	119	23,5	171	33,8	3,59	1,33

Girişimcilik Niyeti Ölçeğinin, “Bir girişimci olarak her şeyi yapmaya hazırım” şeklindeki 37. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kararsız (% 30,8) ve katılıyor (% 23,9) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,28 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimcilik Niyeti Ölçeğinin, “Profesyonel olarak hedefim bir girişimci olmaktır” şeklindeki 38. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kararsız (% 27,5) ve katılıyor (% 23,3) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,13 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “vasat” düzeyde kaldığı tespit edilmiştir.

Girişimcilik Niyeti Ölçeğinin, “Kendi işimi kurmak ve sürdürmek için her türlü çabayı göstereceğim” şeklindeki 39. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılıyor (% 32,0) ve katılıyor (% 30,6) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,66 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilik Niyeti Ölçeğinin, “Gelecekte bir iş kurma konusunda kararlıyım” şeklindeki 40. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılıyor (% 28,7) ve katılıyor (% 25,9) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,53 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilik Niyeti Ölçeğinin, “Ciddi anlamda kendi işimi kurmayı düşünüyorum” şeklindeki 41. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılıyor (% 27,9) ve katılıyor (% 25,1) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,47 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilik Niyeti Ölçeğinin, “Bir gün kendi işimi kurma konusunda ciddi niyetlerim var” şeklindeki 42. maddesine ilişkin sonuçlar, katılımcıların kesinlikle katılıyor (% 33,8) ve katılıyor (% 23,5) seçeneklerinde yoğunlaştıklarını göstermektedir. Maddenin ortalaması ise 3,59 olarak hesaplanmıştır. Madde ortalamasının “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilik Niyeti Ölçeğinin bütün olarak aritmetik ortalaması, 3,44 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalama, katılımcıların girişimcilik niyetlerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Araştırma Hipotezlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın konusu dahilinde oluşturulan hipotezlerin test edilmesi hedeflenmiştir. Hipotezlerde sırasıyla regresyon, t testi ve tek yönlü Anova analizleri uygulanmıştır.

Değişkenler Arası Regresyon Analizi

Araştırmanın hipotezlerini test etmek için uygulanan regresyon analizi ile girişimci kişilik özellikleri ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiler incelenerek, girişimci kişilik özellikleri boyutlarının girişimcilik niyeti üzerindeki etkileri açıklanmaya çalışılmıştır.

Regresyon analizinde; bir bağımlı değişkenle bir bağımsız değişkenin doğrusal veya birden fazla bağımsız değişkenle çoklu doğrusal regresyon modeli ile değişkenlerin ilişkisi açıklanmaktadır.

Tablo 6’da girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini gösteren basit doğrusal regresyon analizi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 6. Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

Değişkenler	Girişimcilik Niyeti			Korelasyonlar			Çoklu Doğrusallık İstatistikleri	
	Beta	t	p-değeri	Zero-Order	Partial	Part	Tolerance	VIF
Girişimci Kişilik Özellikleri	0,438	10,926	0,000	0,438	0,438	0,438	1,000	1,000
R	0,438							
R²	0,192							
Düzeltilmiş R²	0,190							

Değişkenler arasındaki ilişkiyi öğrenebilmek için oluşturulan regresyon modeli 0.05 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı ve R² değeri 0,192 olarak hesaplandığı tablo yardımıyla görülmektedir. R² değeri (belirlilik ve tanımlayıcılık katsayısı) bağımlı değişkendeki değişimin ne kadar bağımsız değişkenler tarafından tanımlanabildiğini gösteren bir ölçüdür. Buna göre çalışanların girişimci kişilik özellikleri (bağımsız değişken) girişimcilik niyetini (bağımlı değişkeni) % 19,2 oranında etkilemektedir. Diğer bir ifade ile bağımsız değişken bağımlı değişkendeki değişimlerin % 19,2’inin kaynağıdır. Modelde yer alan değişkenlerden entelektüel sermayenin ($\beta=0,438$: $p<0,05$) yenilikçi iş davranış ölçeği üzerinde bir etkisi olduğu saptanmıştır. Yukarıda ki sonuçlar bağlamında H₁ hipotezi desteklenmiştir.

Girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutlarının girişimcilik niyeti üzerinde etkisinin incelenmesi amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Girişimci Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

Değişkenler	Girişimcilik Niyeti			Korelasyonlar			Çoklu Doğrusallık İstatistikleri	
	Beta	t	p-değeri	Zero-Order	Partial	Part	Tolerance	VIF
Risk Alma	0,184	3,721	0,000	0,363	0,164	0,149	0,658	1,520
Yenilikçilik	0,077	1,624	0,105	0,282	0,072	0,065	0,720	1,389
Başarma İhtiyacı	0,161	2,961	0,003	0,376	0,131	0,118	0,541	1,849
Kontrol Odağı	0,025	0,535	0,593	0,230	0,024	0,021	0,741	1,350
Belirsizliğe Tolerans	0,102	2,489	0,013	0,345	0,111	0,100	0,564	1,774
R	0,447							
R²	0,200							
Düzeltilmiş R²	0,192							

Tablo 7’de görüldüğü gibi oluşturulan regresyon modelinde üç alt boyut 0,05 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlıdır ve R² değeri 0,20 olarak bulunmuştur. Buna göre girişimcilik niyeti, modeldeki girişimci kişilik özellikleri boyutları olan risk alma, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı ve belirsizliğe toleransı %20 oranında açıklayabilmektedir. Modelde yer alan risk alma, başarıma ihtiyacı ve belirsizliğe tolerans boyutları girişimcilik niyetini etkilemektedir ($\beta =0,184$: $P<0,05$; $\beta=0,161$: $P<0,05$; $\beta=0,102$: $P<0,05$). Bunun yanında modelde yer alan yenilikçilik ve kontrol odağı boyutlarının girişimcilik niyeti üzerinde bir etkisinin olmadığı saptanmıştır ($\beta =0,077$: $P>0,05$; $\beta=0,025$: $P>0,05$). Bu sonuçlar bağlamında risk almanın, başarıma ihtiyacı duymanın ve belirsizliğe toleransın girişimcilik niyeti üzerinde pozitif ve anlamlı etkisini öngören H₂, H₄ ve H₆ hipotezleri kabul edilmiştir. Yenilikçilik ve kontrol odağının girişimcilik niyeti üzerinde pozitif ve anlamlı etkisini öngören H₃ ve H₅ hipotezleri red edilmiştir.

t- Testi Fark Analizi Uygulanarak Test Edilen Hipotezler

Bağımsız örneklem t testi normal dağılım verilerde birbirinden bağımsız iki grup arasında aritmetik ortalama durumlarına göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koyan bir test türüdür. Girişimcilik niyeti ile belirlenmiş bazı grupların arasında yapılmış olan fark analizi sonucu ortaya çıkan veriler aşağıdaki tablodadır:

Tablo 8. Bazı Grupların ile Girişimcilik Niyetine İlişkin T-Testi Sonuç Tablosu

Değişkenler		N	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Cinsiyet	Kadın	224	3,35	1,02	1,652	0,099
	Erkek	282	3,51	1,10		
Ailede Girişimci Var mı?	Evet	141	3,74	1,05	4,019	0,000
	Hayır	365	3,33	1,05		
Girişimcilik Dersi Aldınız mı?	Evet	199	3,56	1,04	1,986	0,048
	Hayır	307	3,37	1,07		

Tablo 8’te görüldüğü gibi, t testinin sonuçlarına göre 0,05 anlamlılık düzeyinde (p), girişimcilik niyetiyle cinsiyet grupları arasında anlamlı bir fark yoktur. Dolayısıyla H_7 hipotezi reddedilir. Girişimcilik niyetiyle ailede girişimci olup olmaması arasında anlamlı bir fark vardır. Dolayısıyla H_{11} hipotezi kabul edilir. Girişimcilik niyetiyle öğrencilerin girişimcilik dersi alıp almaması arasında anlamlı bir fark vardır. Dolayısıyla H_{12} hipotezi kabul edilir.

Tek Faktörlü Varyans (Anova) Analizi Uygulanarak Test Edilen Hipotezler

Tek faktörlü (yönlü) varyans analizi, ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek üzere uygulanan bir fark analizi yöntemidir. Bu bölümde öğrencilerin yaş, fakülte ve aile geliri değişkenleri ile girişimcilik niyeti arasında farklılık olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Farklılıkların tespiti için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 9. Bazı Grupların ile Girişimcilik Niyetine İlişkin Anova Sonuç Tablosu

Değişkenler		N	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Yaş	20 ve altı	55	3,22	1,02	1,025	0,381
	21-24 arası	383	3,46	1,07		
	25-29 arası	55	3,55	1,02		
	30 ve üzeri	13	3,47	1,12		
Fakülte	İnsani ve Sosyal Bilimler	64	3,48	0,86	3,103	0,015
	Eğitim	81	3,13	1,06		
	Veterinerlik	99	3,67	1,11		
	Teknoloji	198	3,48	1,06		
	İİBF	64	3,34	1,11		
Aile Toplam Geliri (TL)	0-500	14	3,37	0,82	1,315	0,233
	501-1000	4	3,17	1,14		
	1001-1500	76	3,27	0,99		
	1501-2000	13	2,95	1,23		
	2001-2500	101	3,38	1,13		
	2501-3000	42	3,63	0,94		
	3001-3500	89	3,38	1,07		
	3501-4000	49	3,60	1,07		
4001 ve üzeri	118	3,59	1,06			

Tablo 9’da görüldüğü gibi, anova sonuçlarına göre 0,05 anlamlılık düzeyinde (p), girişimcilik niyeti öğrencilerin fakültelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p < 0,05$, H_9 kabul). Analiz sonuçlarına göre veterinerlik fakültesi öğrencilerinin girişimcilik niyeti düzeyi daha yüksektir.

Yukarıdaki fakülte değişkeni dışında anlamlı fark tespit edilen başka bir değişken yoktur (H_8 - H_{10} red). Her bir değişkene ilişkin ortalamalara bakıldığında ise şöyle bir görünüm oluşmaktadır: Yaş değişkeninde, 25-29 arası ve aile toplam geliri değişkeninde, 2501-3000 tl olanların girişimcilik niyetlerine ilişkin ortalamaları diğerlerine göre yüksek çıkmıştır.

Araştırma Modeline İlişkin Hipotezlerin Sonuçları

Araştırma modeline ilişkin oluşturulan hipotezlerin sonuçları Tablo 10’da sunulmuştur. Değişkenler arasında yapılan regresyon, t testi ve anova analizlerinin sonucunda, başta kurulmuş olan 12 hipotezden 7’si kabul edilmiş ve 5 tanesi de reddedilmiştir.

Tablo 10. Hipotezlerin Kabul ve Red Durumları

Hipotez No.	Hipotezler	Sig (p)	Sonuç
H ₁	Girişimci kişilik özellikleri girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.	0,000	Kabul
H ₂	Risk alma girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler	0,000	Kabul
H ₃	Yenilikçilik girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.	0,105	Red
H ₄	Başarma ihtiyacı duyma girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.	0,003	Kabul
H ₅	Kontrol odağı girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.	0,593	Red
H ₆	Belirsizliğe tolerans girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı olarak etkiler.	0,013	Kabul
H ₇	Girişimcilik niyeti cinsiyete göre farklılık göstermektedir.	0,099	Red
H ₈	Girişimcilik niyeti yaşa göre farklılık göstermektedir.	0,381	Red
H ₉	Girişimcilik niyeti fakülteye göre farklılık göstermektedir.	0,015	Kabul
H ₁₀	Girişimcilik niyeti aile toplam gelirine göre farklılık göstermektedir.	0,233	Red
H ₁₁	Girişimcilik niyeti ailede bir girişimci olması durumuna göre farklılık göstermektedir.	0,000	Kabul
H ₁₂	Girişimcilik niyeti girişimcilik dersi alma durumuna göre farklılık göstermektedir.	0,048	Kabul

p>0,05= Red, p<0,05= Kabul

TARTIŞMA ve SONUÇ

Girişimcilik bütün dünyada geçmişte olduğu gibi gelecekte de önemini koruyan ve küreselleşen dünya ile birlikte önemini her geçen gün arttıran bir unsurdur. Girişimcilik; istihdamı artırması, ekonomik refah artışını sağlaması ve parasal bir gücü ifade etmesinden ötürü ülkeler adına büyük bir önem arz etmektedir. Girişimci kişilerin; mal ve hizmet ihtiyacını karşılayabilmek, ürettikleri teknoloji ile insanların hayatını kolaylaştırmak, ekonomik süreçte canlılığı sağlamak ve yeni kaynaklar bularak yenilikçilik faaliyetleri yaratarak bunlardan faydalanılmasını sağlamak gibi özelliklerinin olması ülkelerin gelişmesinde önemli role sahip olduklarının bir göstergesidir. Girişimcilik olgusunun bu denli önemli olmasında dolayı, son yıllarda yazın hayatında kişilik özellikleri ve girişimcilik niyetleri konusu göze çarpmaktadır. Yapılan çalışmalar ve çıkan sonuçlar; bireylere girişimcilik niyetleri konusunda yol gösterici olmuştur. Araştırmacıların, ilgilerini nereye yöneltecekleri konusunda süregelen tartışmalar, bu alanlardan birinin girişimci kişilik özellikleri ve girişimcilik niyetleri olduğunu öne çıkarmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, üniversitede öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisini incelemektir. Bu amacın yanı sıra demografik değişkenler ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir farklılığın olup olmamasının incelenmesi de alt amaç olarak belirlenmiştir.

Yapılan değerlendirme sonucunda; girişimci kişilik özellikleri ortalamasının “vasat” düzeyde olmakla beraber (X=3,22); Fırat üniversitesinde en yüksek girişimci kişilik özellikleri oranının “başarma ihtiyacı duyma” alt boyutunda olduğu görülmüştür (X=3,44). Ayrıca çalışmamızın bir diğer değişkeni olan girişimcilik niyeti ölçeğinin ortalamasının ise yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır (X=3,44). Bu verilere göre öğrencilerin girişimcilik niyetleri düzeyinin girişimci kişilik özelliklerinden yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Analiz sonuçları, girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetinin belirleyicisi olduğu, pozitif yönlü bu belirleyici etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu yönünde bilgiler üretmiştir. Bu sonuçlar, yazına ilişkin kıyaslamalardan yola çıkılarak oluşan araştırma beklentilerini desteklemektedir. Girişimci kişilik özelliklerinden “*risk alma*”nın, yapılan benzer çalışmalarda (Gençay, 2017; Uslu, 2015) ve bu çalışmada girişimcilik niyeti üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda, bir diğer girişimci kişilik özelliği olan “yenilikçilik”in girişimcilik niyeti üzerindeki anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Yazında bu bulgu ile paralel bir sonuç elde eden çalışma olmasına rağmen (Gençay, 2017) yenilikçiliğin girişimcilik niyeti üzerindeki anlamlı bir etkisi olduğunu saptayan çalışmada mevcuttur (Uslu, 2015). Yine bir başka

girişimci kişilik özelliği olan ‘‘başarma ihtiyacı duyma’’nın girişimcilik niyeti üzerinde çalışmamız ile paralel bir şekilde anlamlı ve pozitif etkisi olduğu sonucuna varan çalışma olmasına rağmen (Uslu, 2015) yazında aksi yönde bir etki olduğu sonucuna varan çalışma da mevcuttur (Gençay, 2017). Bir diğer girişimci kişilik özelliği olan ‘ ‘kontrol odağı’’nın da (Gençay, 2017) çalışmasındaki gibi diğer çalışmaların (Şeşen ve Basım, 2012; Uslu, 2015) aksine girişimcilik niyetine bir etkisi olmadığı sonucu görülmektedir. Girişimci kişiliğin bir diğer özelliği olan ‘ ‘belirsizliğe tolerans’’ın girişimcilik niyetine olan etkisi ise beklenildiği ve diğer çalışmalarda (Gençay, 2017; Uslu, 2015; Koh, 1996) olduğu gibi pozitif ve anlamlı etkisi ortaya çıkmıştır. Bu bulgulara göre öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri arttıkça girişimcilik niyetlerinin de arttığı söylenebilir. Girişimci kişilik özelliklerine sahip öğrencilerin girişimci faaliyetlerde bulunma konusunda daha istekli ve kararlı olabilecekleri ve bu doğrultuda başarılı birer girişimci adayı olabilecekleri öngörülebilir.

Son olarak çalışmamızda, öğrencilerin girişimcilik niyet düzeyleri cinsiyet, yaş, fakülte, aile toplam geliri, ailede girişimci olması durumu ve girişimcilik dersi alıp almama durumuna ilişkin sorular dikkate alınarak değerlendirmeye gidilmiştir.

Cinsiyet değişkeni ile girişimcilik niyet düzeyi incelendiğinde, cinsiyet ile girişimcilik niyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yazına baktığımızda girişimcilik niyetinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini saptayan çalışma olmasına rağmen (Gençay, 2017) aralarında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varan çalışmada mevcuttur (Uslu, 2015). Yaş değişkeni ile girişimcilik niyet düzeyi incelendiğinde, yaş ile girişimcilik niyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde aile toplam geliri ile girişimcilik niyet düzeyi incelendiğinde, aile geliri ile girişimcilik niyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgunun aksine, yazında Gençay (2017) çalışmasında aile geliri ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna varmıştır.

Çalışmamızda fakülte değişkeni ile girişimcilik niyet düzeyi incelendiğinde, öğrencilerin öğrenim gördüğü fakülteleri ile girişimcilik niyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmamızda ailede girişimci var mı? değişkeni ile girişimcilik niyet düzeyi arasında da anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu bulgu Uslu (2015)’in çalışmasındaki sonuç ile paraleldir. Son olarak girişimcilik dersi almış olmak ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Yazına baktığımızda girişimcilik niyeti ile girişimcilik dersi almış olmak değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğunu bildiren çalışma olmasına rağmen (İrmiş ve Barutçu, 2012) aksini bulgulayan çalışmalarda mevcuttur (Gençay, 2017; Uslu, 2015). 21. yüzyıl dünyasında girişimcilik, üzerinde ağırlıkla durulan, ekonomik gelişmenin ve toplumsal refahın itici gücü olarak dikkat çeken bir konudur. Girişimci yaratmanın ya da kazanmanın kolay olmadığı ve ülkelerin bunun için servet harcadığı bilinen bir husustur. Literatür taraması yapıldığında girişimcilik ile yapılan araştırmaların çoğunun öğrencilere yönelik yapıldığı görülmektedir. Bu durumdan yola çıkarak gerekli potansiyelde girişimci yetişmesi için eğitimin önemli olduğunu savunabiliriz. Eğitim, öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerinin farkına varması ve yeteneklerinin ortaya çıkması için girişimciliğe yönlendirilecek biçimde verilmesi ülkelerin girişimciler için harcamasını azaltacak ve genç bireylerin girişimci sıfatı kazanmasında kolaylık sağlayacaktır. Böylesine önemli bir konunun sadece bölümlerde belli öğrencilere veya belli bir fakültede değil de tüm fakülte ve üniversite öğrencilerini kapsayacak şekilde yapılarak daha gerçekçi sonuçlar ortaya konulabilir. Ülkemizin geleceği olan gençler için girişimcilik dersleri yanında girişimciler tarafından tecrübelerini paylaşacağı ve yaptıkları başarıları yerinde görebilecekleri etkinlikler düzenlenebilir. Ayrıca girişimcilik konusunda da ailelere de etkinlikler yapılarak girişimcilik konusunda bilgilendirilerek öğrencilere destek olunabilir.

KAYNAKÇA

- Bozkurt, Ö. Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O. ve Alparşlan, A. M. (2012). Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 229-247.
- Cin, H. ve Günay, G.Y. (2013). Girişimcilerin Girişimcilik Tipleri İle Duygusal Zekaları Arasındaki İlişki, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(8), 7-32.

- Demirel, E.T. (2009). *İşletmelerin Kalite ve Sistem Belgelendirme İle İlgili Bilgi Düzeylerinin ve Karşılaştıkları Sorunların Tespiti: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren İhracatçı İmalat Sanayi İşletmelerinde Bir Araştırma*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Malatya.
- Döm, S. (2006). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- Düşükcan, M., Sezgin, E.E., ve Kaya, E. (2019). Elazığ 112 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonlarında Görev Yapan Sağlık Çalışanlarında İş Streslerinin İşten Ayrılma Niyetine Etkisi, *Journal of Academic Value Studies (JAVStudies)*, 5(3), 433-442.
- Erdoğan, B. Z. (2009). *Girişimcilik ve KOBİ'ler: Teori ve Uygulama*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa.
- Eren, E. (2015). *Örgütsel Davranış Ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Yayıncılık, 15. Baskı, İstanbul.
- Fisher, J.L ve James, K. V. (2008). *Born, Not Made: The Entrepreneurial Personality Praeger*, London.
- Gençay, E. (2017). *Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Bir Araştırma*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tokat.
- Güney, S. (2015). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitapevi, 4. Baskı, Ankara.
- Güney, S. ve Nurmakhmatuly, A. (2007). Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürler Arası Araştırma, *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(10), 62-86.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- İrmiş, A., Durak, İ., ve Özdemir, L. (2010). *Girişimcilik Kültürü*, Ekin Yayın Evi, 1. Baskı, Bursa.
- Karadal, H., (2014). *Girişimcilik*, Siyasal Kitapevi, 3. Baskı, Ankara.
- Karataş, İ. (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi: Bartın Üniversitesi Örneği*, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Keleş, H. N., Özkan, T. K., Doğaner, M., ve Altunoğlu, A. E., (2012). Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*, 9(5), 107-118.
- Kılıç, S. (2016). Cronbachs Alpha Reliability Coefficient, *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-48.
- Koh, C. H. (1996). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of HongKong MBA students, *Journal of Managerial Psychology*, 11(3), 12-25.
- Linan, F. and Chen, Y. W. (2009). Development and Cross-Cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions, *Entrepreneurship theory and practice*, 33(3), 593-617.
- Mc Adams, D.P. (1997). *A Conceptual History Of Personality Psychology*, In. R. Hogan. J. Johnson & S. Briggs (Ed.), *Handbook Of Personality Psychology*. (p. 3-39). Academic Press.
- Mccrae, R.R. and Costa, P.T. (1989). Reinterpreting The Myers-Briggs Type Indicator From The Perspective Of The Five-Factor Model Of Personality, *Journal Of Personality*, 57, 17-40.
- Öğüt, A., Şendoğdu, A. ve Yılmaz, N. (2006). Bilişimci Girişimci Tipolojisi Açısından Bilgi Yönetiminin İlkeleri, *Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İİBF, Kongre Dizisi: 11, No:86, Kırgızistan-Bişkek, 25-27 Mayıs, 431-436.
- Özer, E. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlık Düzeylerinin Duyusal Zekâ ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya.
- Özkan, Ş. F., Gündođdu, Ö. S. E. ve Aksu, H., (2010). Türkiye'de Girişimcilik Ve Belirleyicileri: Marmara Ve Doğu Anadolu Bölgesi Üzerine Bir Uygulama, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 4(58), 145-172.
- Özkul, G. (2007). Kapitalist Sistemin Sürükleyici Aktörleri: Ekonomik Teoride Girişimciler, *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(12), 343-366.
- Soylu, A. (2011). *Türkiye'de Kamu Destekli Girişimcilik*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Şeşen, H. ve Basım, H. (2012). Demografik Faktörler ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 12(1), 21-28.

- Taşkın, E. (2012). *Başarılı Girişimcilerin Ortak Özellikleri*, Girişimcilik ve KOBİ'ler, (Editör: Z. Erdoğan), Ekin Basımevi, Bursa.
- Taymur, İ. ve Türkçapar, M.H. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirilmesi, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2(4), 154-177.
- Tutar, H. (2015). *Davranış Bilimleri: Kavramlar ve Kuramlar*, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- Uslu, D. (2015). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Niyetinin Duygusal Zekâ Faktörlerine Göre İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Yelkikalan, N., Akatay, A., Yıldırım, H. M., Karadeniz, Y., Köse, C., Koncagül, Ö., ve Özer, E., (2010). Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz, *KMÜ Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(12), 51-59.
- Zel, U. (2001). *Yönetimde Kişilik ve Kişilik Özellikleri*, (Editör: Güney, S., Yönetim ve Organizasyon), Nobel Yayınları, Ankara.
- Zel, U. (2006). *Kişilik ve Liderlik*, Nobel Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Ankara.